

Гене́за волонтерського руху Олімпійських ігор

Олександр Томенко

Сумський державний педагогічний університет імені
А. С. Макаренка, Суми, Україна**Мета:** розглянути розвиток волонтерської діяльності, що стосується Олімпійських ігор.**Матеріал і методи:** проаналізовано теоретичні наукові доробки вітчизняних і зарубіжних вчених з питань розвитку волонтерства в Олімпійських іграх.**Результати:** наведені та проаналізовані статистичні показники щодо участі волонтерів у зимових та літніх Олімпійських іграх. Розкрито роль та значення діяльності волонтерів при організації та проведенні Олімпійських ігор.**Висновки:** еволюція волонтерського руху, стосовно до Олімпійських ігор, починається з перших ігор, які пройшли у 1896 р. в Афінах. На сьогоднішній день волонтери є невід'ємною частиною організації та проведення Олімпійських ігор. Кількість волонтерів, які приймають участь при підготовці, організації та проведенні Олімпійських ігор з 1984 по 2016 рр., неодмінно збільшувалась. Це свідчить про те, що успіх в організації та проведенні масштабних спортивних заходів у значній мірі залежить від спеціально підібраних, кваліфікованих волонтерів, які добровільно та безкоштовно виконують свої обов'язки, допомагають у вирішенні цілої низки організаційних питань.**Ключові слова:** волонтер, волонтерський рух, Олімпійські ігри, участь.**Вступ**

На сьогоднішній день організація волонтерського руху в нашій державі набуває особливої актуальності. Волонтерська діяльність є дієвим засобом соціалізації кожного, хто бере у ньому участь, нагодою отримати цінний досвід [3]. На ідеях добровільної допомоги заснована діяльність багатьох неурядових організацій, професійних об'єднань, профспілок та інших громадських організацій [12]. Поряд з розвитком соціальної волонтерської діяльності активно розвивається спортивне волонтерство [14]. Найбільш масовий приклад залучення волонтерів в Україні до проведення спортивних заходів відбувся на «Євро-2012», на якому працювали 5,5 тисяч добровільних помічників [1]. Сьогодні міжнародні спортивні змагання, такі як універсиади, турніри, чемпіонати, Олімпіади, Паралімпійські та Дефлімпійські ігри важко уявити без чіткої організаційної структури, де особлива роль відводиться волонтерському руху [13].

Аналіз наукових доробок та публікацій дозволяє стверджувати, що волонтерство, як соціальний феномен, було предметом дослідження багатьох авторів І. Григі, (2000), В. Назарука (2001), А. Капської (2002), Н. Заверико (2004), О. Безпалько (2007); Р. Вайноли (2008), З. Бондаренко (2008), Т. Лях (2011), О. Любарської (2012). Зокрема, проведені І. Когут (2010), В. Левків (2013), А. Бондар (2015), І. Петренко (2016) наукові дослідження висвітлюють аспекти організації та розвитку спортивного волонтерства. Однак у працях дослідників волонтерства недостатньо розробленим залишається питання генези волонтерського руху Олімпійських ігор, що й обумовило вибір теми дослідження.

Мета дослідження: розглянути розвиток волонтерської діяльності, що стосується Олімпійських ігор.**Матеріал і методи дослідження**

Проаналізовано теоретичні наукові доробки вітчизняних і зарубіжних вчених з питань розвитку волонтерства стосовно участі у Олімпійських іграх. Наведені статистич-

ні показники щодо участі волонтерів у зимових та літніх Олімпійських іграх. Розкрито роль та значення діяльності волонтерів при організації та проведенні Олімпійських ігор.

Результати дослідження та їх обговорення

Концепція сучасного Олімпізму належить французькому громадському діячу П'єру де Кубертену, за чією ініціативою 16 червня 1894 р. у Парижі відбувся Міжнародний атлетичний конгрес, який мав назву «Конгрес відродження Олімпійських ігор». У той же день був створений комітет для реалізації рішень конгресу, до якого увійшли представники від дванадцяти країн-учасниць, і 6 квітня 1896 р. в Афінах відкрилися перші Олімпійські ігри сучасності [15].

З того часу Олімпійські ігри, будучи найбільш представницьким видом комплексних змагань, стали найпрестижнішими змаганнями серед найкращих спортсменів планети. Згідно Олімпійської хартії, основного правового документу олімпійського спорту, Олімпійські ігри призначені сприяти розвитку фізичних і моральних якостей, які є основою спорту; вихованню молоді за допомогою спорту в дусі взаєморозуміння і дружби, сприяти створенню кращого і більш спокійного світу; всесвітньому поширенню олімпійських принципів для прояву доброї волі між народами [22].

Першими волонтерами можна вважати спонсорів афінських Ігор 1896 р., відроджених після перерви майже півтори тисячі років [19]. На початку ХХ століття еволюція волонтерського руху Олімпійських ігор починається з 1912 р. (Олімпійські ігри в Стокгольмі в 1912), Антверпені (1920), Парижі (1924), де волонтери приймають участь у церемонії відкриття і закриття Ігор у ролі прапороносців, в Амстердамі (1928), в яких взяли участь волонтери з асоціацій, на зразок руху бой-скаутів. Перші волонтери надавали інформаційні послуги, продавали квитки на змагання, стежили за порядком на аренах [6].

У післявоєнний період, по мірі того, як Олімпійські ігри стають все більш популярними, зростає кількість волон-

терів, розширюється коло їх обов'язків. Так, на зимових Олімпійських іграх в Осло в 1952 р. в завдання волонтерів входили дослідження і допомога в підготовці спортивного обладнання під наглядом кваліфікованого персоналу. На літніх Олімпійських іграх того ж року у Гельсінкі статистика фіксує 2191 осіб (переважно тих же молодих людей зі «скаутських» альтруїстських організацій). У Мельбурні в 1956 р. кількість волонтерів зросла до 3500 чоловік. У 1960 р. в Скво-Веллі (Каліфорнія) і Римі волонтери працювали в якості перекладачів, водіїв для учасників Олімпійських ігор, асистентів у пресі [2].

Проте сучасна модель олімпійського волонтерства сформувалася в період з 1980 по 1992 роки – від Лейк-Плесіда до Барселони. Розробляючи масштабні сценарії майбутніх Олімпіад, МОК та національні олімпійські комітети стали робити ставку на обов'язкову участь добровольців у їх проведенні [8]. Ігри в Лейк-Плесіда в 1980 р. стали розквітом волонтерського руху в рамках Олімпіади, на якій працювали в якості добровільних помічників 6703 добровольців. У Сараєво в 1984 р. було зайнято 10450 волонтерів. У Лос-Анджелесі в 1984 р. сфера діяльності волонтерів була розширена – 28742 добровольців працювали, від організації виставок до допомоги при проведенні церемоній відкриття і закриття Ігор, волонтери були вже визнані «офіційними помічниками», які розділяють олімпійські ідеали. У Сеулі в 1988 р. волонтерів було 27221, а в Барселоні в 1992 р. їх кількість склала 34548 людини, в Ліллекхаммері в 1994 р. їх кількість дорівнювала 9054 волонтерів, в Нагано в 1998 р. налічувалося 32578 чоловік [2; 5].

Сьомий президент МОК Хуан Антоніо Самаранч у 1992 р., виступаючи з доповіддю на Олімпійських іграх у Барселоні, зазначив важливість спортивних волонтерів, підвищивши тим самим статус добровільних помічників. Хуан Антоніо Самаранч розумів роль і значення волонтерського руху, адже, по-перше – це економія бюджету змагання, оскільки витрати волонтерів мінімальні, по-друге,

волонтерство – ефективний метод колективної взаємодії великих груп людей на безкорисливій основі, їх громадянської участі та корисної діяльності, по-третє – шлях досягнення організаційної бездоганності, яка забезпечується завдяки допомозі добровільних помічників, мотивованих не грошима, а щирою захопленістю в соціально значущому і цікавому процесі [10].

Беручи до уваги дослідження сучасних вчених щодо розвитку волонтерського руху (а саме, кількості волонтерів, які приймали участь в організації та проведенні зимових та літніх Олімпійських ігор з 1984 по 2016 рр.) [5], нами проаналізовано та приведено кількісні показники участі волонтерів у зимових і літніх Олімпіадах, починаючи з 1984 р. по 2016 р. (табл.).

У новому тисячолітті жодна велика спортивна подія не може відбутися без інтенсивної та ефективної волонтерської роботи. Щороку в різних країнах світу проводяться міжнародні змагання найвищого рангу, які давно перетворилися на спортивні видовища і приваблюють мільйони вболівальників, кількість добровільних помічників на яких обчислюється десятками, а іноді й сотнями тисяч. Зимова Олімпіада 2002 р. проходила в США, в Солт-Лейк-Сіті, на якій працювала в якості добровільних помічників 20-тисячна «армія» волонтерів [18]. Олімпійські ігри 2004 р. відбулися на історичній батьківщині Ігор у столиці Греції. Для Афін ця Олімпіада була другою після 1896 р., кількість добровільних помічників на цих змаганнях налічувала 50840 людей [5]. Зимові Олімпійські ігри, які проходили в Турині обслуговували 25500 волонтерів з різних країн [19].

На літній Олімпіаді 2008 р., яка проходила в Пекіні під час Ігор працювали 1 мільйон 700 тисяч добровольців, це більше, ніж на будь-яких попередніх іграх. 100 тисяч трудівників перебували на спортивних об'єктах, 400 тисяч – у місті, 200 тисяч були волонтерами групи підтримки, 1 мільйон – «соціальними» волонтерами. Для волонтерів була організована телефонна служба психологічної допомоги, що працювала чотирнадцять годин на день. Вперше

Участь волонтерів у зимових та літніх Олімпійських іграх

Ігри Олімпіад	Рік	Місто проведення	Кількість волонтерів
Літні Олімпійські ігри			
XXIII	1984	Лос-Анджелес, США	28742
XXIV	1988	Сеул, Респ. Корея	27221
XXV	1992	Барселона, Іспанія	34548
XXVI	1996	Атланта, США	60422
XXVII	2000	Сідней, Австралія	50135
XXVIII	2004	Афіни, Греція	50840
XXIX	2008	Пекін, Китай	100000
XXX	2012	Лондон, Велика Британія	75000
XXXI	2016	Ріо-де-Жанейро, Бразилія	70000
Зимові Олімпійські ігри			
XIII	1980	Лейк-Плесід, США	6703
XIV	1984	Сараєво, Югославія	10540
XV	1988	Калгарі, Канада	9498
XVI	1992	Альбервіль, Франція	10258
XVII	1994	Ліллекхаммер, Норвегія	9054
XVIII	1998	Нагано, Японія	32578
XXIX	2002	Солт-Лейк-Сіті, США	20000
XXX	2006	Турин, Італія	25500
XXXI	2010	Ванкувер, Канада	18160
XXXII	2014	Сочі, Росія	25000

в програму навчання волонтерів був включений тренінг з евакуації при надзвичайних обставинах [20]. На зимових Олімпійських іграх у Ванкувері в 2010 р. знаходилося 18 тис. 160 чоловік у якості волонтерів, при цьому 20% волонтерів приїхали з інших регіонів Канади або з-за кордону, на Іграх Олімпіади в Лондоні в 2012 році – понад 75 тисяч волонтерів [8]. Серед них люди різних вікових груп, культур, національностей, яких об'єднувала любов до спорту та віра в олімпійські ідеали. Разом зі спортсменами волонтери – наочний приклад втілення в життя цінностей та ідеалів олімпізму, які відображають тенденції гуманістичного розвитку сучасного суспільства [7].

Організатори сучасних міжнародних спортивних змагань упроваджують нові напрями спортивного волонтерства. До обов'язків волонтерів входить робота в різних галузях, включаючи прийом гостей, технічну підтримку, обслуговування спортивних заходів, акредитацію й інше [1]. Під час проведення Ігор Олімпіади 2012 року в Лондоні волонтери залучалися за 20 напрямками: загальне управління; акредитація; церемонії; матеріально-технічне забезпечення спортивних споруд, подій; транспорт; гостинність; обслуговування диктора; інформаційні технології; інформаційне управління; медичне забезпечення, допінг-контроль; медіа-послуги; маркетингові послуги; захист прав; захист і безпека; послуги спортсменам, командам; поширення квитків; технічні послуги; супровід високопосадовців; управління добровольцями; пошук інформації [9].

На зимових Олімпійських іграх 2014 р. було залучено близько 25 тисяч волонтерів, з яких 5 тисяч спортивних волонтерів. Команда олімпійського волонтерського корпусу формувалась з молоді від 17 до 24 років, більшість з яких студенти вузів. У програму волонтера було включено п'ять напрямів підготовки: аніматори, навігатори – що допомагають гостям Олімпіади орієнтуватися в місті, екологи, екскурсоводи, інформатори [1; 4]. Загалом волонтерська діяльність здійснювалась за 11 напрямками: транспорт; медицина, допінг-контроль; обслуговування делегацій і команд; протокол, лінгвістичні послуги; інформаційні технології; церемонії; комунікація і преса; адміністративна діяльність і акредитація; сервіс, обслуговування заходів і робота з глядачами; паралімпізм [11].

За даними Організаційного комітету «Ріо-2016» на XXXI літніх Олімпійських Іграх, в яких приймали участь майже 10899 спортсменів із 206 країн світу, було залучено близько 70000 волонтерів, при цьому заявки надійшли в кількості 242757 тисяч від представників 192 країн світу. Кількість добровільних помічників, які обслуговували

Олімпійські ігри – 45000 осіб, а Паралімпійські ігри – 25000 осіб. В обов'язки волонтерів входило: надання допомоги під час супроводу делегацій; встановлення стендів, стійок і дощок з основною інформацією в готелі, а також на спортивному об'єкті та інших місцях; допомога в оформленні акредитації; надання допомоги під час проведення змагань; проведення організаційних робіт і забезпечення безперебійної транспортної діяльності. Додатково волонтерам на Олімпіаді 2016 належало виконувати й інші доручення, включаючи врегулювання конфліктних ситуацій. У ході проведення Ігор організатори «Ріо-2016» забезпечували волонтерів безкоштовним харчуванням, проїздом в службових цілях і екіпіровкою. Після закінчення Олімпіади волонтери отримали ексклюзивні подарунки та сертифікат «Волонтера XXXI літніх Олімпійських Ігор 2016 Ріо» [21].

Значимість олімпійського волонтерського руху може бути проаналізована за кількома параметрами. Дослідники М. Moragas, A. Moreno і R. Paniagua акцентують увагу на наступних: політичний (єдність дій суб'єктів, об'єднаних загальною метою, що являє собою форму участі громадян у великому публічному заході); економічний (праця волонтерів сприяє скороченню вартості організації Олімпійських ігор, а навчені волонтери зможуть працювати і в інших секторах економіки); культурний (солідарність і співробітництво різних людей, що володіють різними культурними фреймами) і спортивний (пропаганда спорту, спілкування зі спортсменами мотивує молодих людей займатися спортом, у свою чергу волонтери надають пряму підтримку спортсменам) [17].

Висновки

Еволюція волонтерського руху Олімпійських ігор починається з перших ігор, які пройшли у 1896 р. в Афінах. На сьогоднішній день волонтери є невід'ємною частиною організації та проведення Олімпійських ігор. Кількість волонтерів, які приймали участь при підготовці, організації та проведенні Олімпійських ігор з 1984 по 2016 рр. неодмінно збільшувалась. Це свідчить про те, що успіх в організації та проведенні подібного роду заходів у значній мірі залежить від спеціально підібраних, кваліфікованих волонтерів, які добровільно та безкоштовно виконують свої обов'язки, допомагають у вирішенні цілої низки організаційних питань.

Перспективи подальших досліджень полягають у подальшому розкритті напрямів діяльності волонтерів при організації та проведенні Олімпійських ігор.

Конфлікт інтересів. Автор заявляє, що немає конфлікту інтересів, який може сприйматися таким, що може завдати шкоди неупередженості статті.

Джерела фінансування. Ця стаття не отримала фінансової підтримки від державної, громадської або комерційної організації.

Список використаної літератури

1. Бондарь А. С. Подготовка волонтеров в рамках Евро-2012 / А. С. Бондарь, Р. Исмаилов, В. Кречко // Слобожанський науково-спортивний вісник. – Х. : ХДАФК. – № 2. – 2010. – С. 149–152.
2. Вербин Ю. И. Волонтерское движение и Олимпийские Игры [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.sutr.ru/publicactivity/volunteers>.
3. Назарук В. Волонтерство без кордонів : інформаційна брошура / В. Назарук, О. Кашевська, С. Пінчук [та ін.]. – Рівне, 2008. – 46 с.
4. Волонтерский центр «Сочи-2014» Волгоградского государственного университета [Электронный ресурс]. – Режим доступа :

<http://www.slideshare.net/vuylov/2014-6772071> – Назва з екрану.

5. Зорин И. В. Проект ЕВРОДИП по подготовке волонтеров для Олимпиады-2014 в Сочи / И. В. Зорин, А. Себбан, А. К. Рябов // Подготовка кадров для Олимпиады: проблемы и перспективы : Материалы 1-й междунар. науч.-практ. конф., 13–16 мая 2008 г. / Отв. ред. Г. М. Романова. – Сочи : РИО СГУТиКД, 2008. – С. 78–79.
6. Коренева М. В. Феномен волонтерства в общественной жизни и олимпийском движении : (исторический аспект) / М. В. Коренева. – Краснодар : [б. и.], 2008. – 45 с.
7. Кузнецова З. М. Возрождение олимпийской традиции / З. М. Кузнецова, Ю. П. Симаков // Педагогико-психологические и медико-биологические проблемы физической культуры и спорта – Набережные Челны : КамГАФКСИТ, 2009. – № 1(10). – Режим доступа : <http://cyberleninka.ru/article/n/vozrozhdenie-olimpiyskoy-traditsii>
8. Левків В. Характеристика спортивного волонтерства як різновиду волонтерської діяльності / В. Левків, Т. Макуц // Спортивна наука України. – 2013. – № 5(56). – С. 33–37.
9. Лондон 2012: Олімпійські ігри [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://noc-ukr.org/olympic/games/london-2012/> – Назва з екрану.
10. Матвеев С. Ивент-менеджмент в спорте. Управление спортивными мероприятиями : учебно-методическое пособие / С. Матвеев, С. Алтухов. – М. : Советский спорт, 2013. – 208 с.
11. Олімпіада в Сочі [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://vol.sochi2014.com/faq> – Назва з екрану.
12. Підготовка волонтерів та їх роль у реалізації соціальних проектів / [заг. ред. І. Зверєвої, Г. Лактіонової]. – К. : Науковий світ, 2001. – 248 с.
13. Петренко І. В. Умови та необхідність створення клубу спортивного волонтерства / І. В. Петренко // Слобожанський науково-спортивний вісник. – Харків : ХДАФК. – 2016. – № 6(56). – С. 69–73. doi: 10.15391/sns.v.2016-6.014
14. Петренко І. В. Організаційні аспекти підготовки спортивних волонтерів / І. В. Петренко // Науковий часопис Нац. пед. ун-ту ім. М.П. Драгоманова. – Київ, 2017. – Вип. 1(82)17 – С. 52–55.
15. Суник А. Пьер Де Кубертен – основатель современных Олимпийских игр / А. Суник // Фізична активність, здоров'є і спорт. – Львів : ЛДУФК, 2014. – № 3(17). – С. 67–96.
16. Энциклопедия Олимпийского спорта : в 5 т. / под общ. ред. В. Н. Платонова. – К. : Олимпийская литература, 2004.
17. Moragas, M. de, Moreno, A. and R. Paniagua (2000), "The Evolution of Volunteers at the Olympic Games", M. de Moragas, A. Belen Moreno, N. Puig (eds.), Volunteers, Global Society and the Olympic Movement, International Olympic Committee, Lausanne, pp. 144–145.
18. Зимняя Олимпиада 2002 в Солт-Лейк-Сити: участники, призеры [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://fb.ru/article/265343/zimnyaya-olimpiada-v-solt-leyk-siti-uchastniki-prizery>
19. Хронология возникновения и проведения Олимпийских игр [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.olympic-history.ru>
20. Beijing Olympic City Development Association [Электронный ресурс]. – Режим доступу : <http://fr.beijing2008.cn/media/>
21. Олимпиада 2016 в Рио-де-Жанейро [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.olympic-champions.ru/olympic/rio-2016/>
22. Olympic [Электронный ресурс]. – Режим доступу : <http://www.olympic.org>

Стаття надійшла до редакції: 07.03.2017 р.

Опубліковано: 30.04.2017 р.

Аннотация. Александр Томенко. Генезис волонтерского движения Олимпийских игр. Цель: рассмотреть развитие волонтерской деятельности, касающейся Олимпийских игр. **Материал и методы:** проанализированы теоретические научные труды отечественных и зарубежных ученых по вопросам развития волонтерства относительно их участия в Олимпийских играх, рассмотрены основные правовые документы, касающиеся олимпийского спорта. **Результаты:** проанализированы и приведены статистические показатели участия волонтеров в зимних и летних Олимпийских играх. Раскрыты роль и значение деятельности волонтеров при организации и проведении Олимпийских игр. **Выводы:** эволюция волонтерского движения Олимпийских игр, берет свое начало с первых игр, которые прошли в 1896 г. в Афинах. На сегодняшний день волонтеры являются неотъемлемой частью организации и проведения Олимпийских игр, их деятельность помогает решению целого ряда организационных вопросов, созданию на спортивном мероприятии соответствующей атмосферы и имиджа, во многом определяют успех игр.

Ключевые слова: волонтер, волонтерское движение, Олимпийские игры, участие.

Abstract. Oleksandr Tomenko. Olympic Games volunteering genesis. Purpose: to consider the development of volunteer activity in relation to the Olympic Games. **Material & Methods:** theoretical scientific works of domestic and foreign scientists on the development of volunteer activities regarding their participation in the Olympic Games are analyzed, considered the main legal documents relating to the Olympic sport. **Results:** Statistical indicators of participation of volunteers in the Winter and Summer Olympics Games are analyzed and presented. The role and significance of volunteers' activity in the organization and holding of the Olympic Games are revealed. **Conclusion:** evolution of the volunteer movement, with reference to the Olympic Games, originates from the first games that took place in 1896 in Athens. To date, volunteers are an integral part of the organization and holding of the Olympic Games, their activities help to solve a number of organizational issues, the creation of a corresponding atmosphere and image at a sporting event, largely determine the success of games.

Keywords: volunteers, volunteer movement, Olympic Games, participation.

References

1. Bondar, A. S., Ismailov, R. & Krechko, V. (2010), "Preparation of volunteers within the framework of Euro 2012", *Slobozans'kij naukovno-sportivnij visnik*, KhSAPC, Kharkiv, No 2, pp. 149–152. (in Russ.)
2. Verbin, Yu. I. Volunteer Movement and the Olympic Games, available at: <http://www.sutr.ru/publicactivity/volunteers>. (in Russ.)
3. Nazaruk, V., Kashevska, O., Pinchuk, S. et al. (2008), Volotnerstvo bez kordoniv: informatsiina broshiura [Volotnerstvo without borders: information brochure], Rivne. (in Ukr.)
4. Volunteer Center «Sochi-2014» Volgograd State University, available at: <http://www.slideshare.net/vuylov/2014-6772071>
5. Zorin, I., Sebban, V. A. & Ryabov, A. K. (2008), "The EURODIP project for the preparation of volunteers for the Sochi 2014 Olympics", *Podgotovka kadrov dlya Olimpiady: problemy i perspektivy: Materialy 1-y mezhduunar. nauch.-prakt. konf., 13–16 maya 2008 g.* [Training for the Olympics: Problems and Perspectives: Proceedings of the 1 st International Conference. Scientific-practical. Conf., May 13–16], RIO SГУТИКД, Sochi, pp. 78–79. (in Russ.)

6. Koreneva, M. V. (2008), *Fenomen volonterstva v obshchestvennoy zhizni i olimpiyskom dvizhenii: (istoricheskiy aspekt)* [Fenomen volonterstva v obshchestvennoy zhizni i olimpiyskom dvizhenii: (istoricheskiy aspekt)], Krasnodar. (in Russ.)
7. Kuznetsova, Z. M. & Simakov, Yu. P. (2009), The revival of the Olympic tradition, *Pedagogiko-psikhologicheskie i mediko-biologicheskie problemy fizicheskoy kultury i sporta*, KamGAFKSIT, Naberezhnye Chelny, No 1(10), available at: <http://cyberleninka.ru/article/n/vozrozhdenie-olimpiyskoy-traditsii> (in Russ.)
8. Levkiv V. & Makuts, T. (2013), "Characterization of sports volunteering as a form of volunteering", *Sportyvna nauka Ukrainy*, No 5(56), pp. 33–37. (in Ukr.)
9. London 2012: Olympics, available at: <http://noc-ukr.org/olympic/games/london-2012/> (in Ukr.)
10. Matveev, S. & Altukhov, S. (2013), *Ivent-menedzhment v sporte. Upravlenie sportivnymi meropriyatiyami: uchebno-metodicheskoe posobie* [Event-management in sports. Management of sports activities: educational-methodical manual], Sovetskiy sport, Moscow. (in Russ.)
11. Olympics in Sochi, available at: <http://vol.sochi2014.com/faq> (in Ukr.)
12. *Pidhotovka volonteriv ta yikh rol u realizatsii sotsialnykh proektiv* [Training volunteers and their role in social projects] (2001), Naukovyi svit, Kyiv. (in Ukr.)
13. Petrenko, I. V. (2016), "Terms and need to create a club of sports volunteering", *Slobozans'kij naukovo-sportivnij visnik*, HDAFK, Kharkov, No 6(56), pp. 69–73, doi: 10.15391/sns.v.2016-6.014 (in Ukr.)
14. Petrenko, I. V. (2017), "Organizational aspects of sports volunteers", *Naukovyi chasopys Nats. ped. un-tu im. M. P. Drahomanova*, Kyiv, Vol. 1(82)17, pp. 52–55. (in Ukr.)
15. Sounik A. "Pierre De Coubertin – founder of the modern Olympic Games" (2014), *Fizychna aktyvnist, zdorov'ie i sport*, LSUPC, Lviv, No 3(17), pp. 67–96. (in Ukr.)
16. Platonov, V. N. (2004), *Encyclopedia of the Olympic sport: in 5 tons*, Olimpiyskaya literatura, Kyiv. (in Russ.)
17. Moragas, M. de, Moreno, A. & R. Paniagua (2000), "The Evolution of Volunteers at the Olympic Games", *Volunteers, Global Society and the Olympic Movement, International Olympic Committee*, Lausanne, pp. 144–145.
18. Winter Olympics 2002 in Salt Lake City: participants, prize winners, available at: <http://fb.ru/article/265343/zimnyaya-olimpiada-v-solt-leyk-siti-uchastniki-prizeryi>
19. Chronology of the origin and conduct of the Olympic Games, available at: <http://www.olympic-history.ru>
20. Beijing Olympic City Development Association, available at: <http://fr.beijing2008.cn/media/>
21. 2016 Olympics in Rio de Janeiro, available at: <http://www.olympic-champions.ru/olympic/rio-2016/>
22. Olympic, available at: <http://www.olympic.org>

Received: 07.03.2017.

Published: 30.04.2017.

Відомості про авторів / Information about the Authors

Томенко Олександр Анатолійович: д. фіз. вих., професор; Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка: вул. Роменська, 87, Суми, 40002, Україна.

Томенко Александр Анатольевич: д. физ. восп., профессор; Сумской государственной педагогический университет имени А. С. Макаренко: ул. Роменская, 87, Сумы, 40002, Украина.

Oleksandr Tomenko: Doctor of Science (Physical Education and Sport), Professor; Sumy State A. S. Makarenko Pedagogical University: st. Romenskaya, 87, Sumy, 40002, Ukraine.

ORCID.ORG/0000-0002-1097-965X

E-mail: rehabsc@rambler.ru

Бібліографічний опис статті (ДСТУ ГОСТ 7.1:2006):

Томенко О. Генеза волонтерського руху олімпійських ігор / Олександр Томенко // Слобожанський науково-спортивний вісник. – Харків : ХДАФК, 2016. – № 2(58). – С. 93–97. – doi:10.15391/sns.v.2017-2.016